

Riigikogu majanduskomisjoni istungi protokoll nr 209

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 13. oktoober 2026

Algus 14.00, lõpp 15.40

Juhataja: Marek Reinaas (esimees)

Protokollija: Maria Haas (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Mario Kadastik, Rene Kokk, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi

Komisjoni ametnikud: Eve-Ly Kübard (nõunik-sekretariaadijuhataja), Mari Tänav (nõunik), Kristiina Reinfeldt (nõunik)

Puudusid: Jaak Aab ja Aleksei Jevgrafov

Kutsutud: Kliimaministeeriumi liikuvuse arengu ja investeringute osakonna digitranspordi valdkonnajuht Enriko Laanemäe (1. päevakorrapunkt); Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ühistranspordiosakonna nõunik Jaak Simon (2. päevakorrapunkt); Kliimaministeeriumi energeetikaosakonna energiaturgude valdkonnajuht Karin Maria Lehtmets ning energiaturgude eksperdid Marie Ursula Vaks ja Roger Pilvik (3. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Euroopa Liidu asjade komisjonile arvamuse andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse eelnõu, mis käsitleb mitmeliigilist broneerimist ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 80/2009 - COM(2026) 231
2. Euroopa Liidu asjade komisjonile arvamuse andmine: Reisijate paketi määruste eelnõud - COM(2026) 232, COM(2026) 233
3. Vabariigi Valitsuse algatatud elektrituruseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (892 SE) teise lugemise ettevalmistamine
4. Info ja muud küsimused

1. Euroopa Liidu asjade komisjonile arvamuse andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse eelnõu, mis käsitleb mitmeliigilist broneerimist ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 80/2009 - COM(2026) 231

Enriko Laanemäe sõnas, et määrus töötati välja, kuna reisijad seisavad endiselt reisivõimaluste otsimisel, võrdlemisel, kombineerimisel ja broneerimisel silmitsi takistustega. Probleemi lahendamiseks tuli Euroopa Komisjon välja reisijate paketiga, mis peaks

eelnimetatud Euroopa Liidus nii riigisiselt kui ka piiriüleselt lihtsustama, muutma läbipaistvamaks ja sujuvamaks. Määrus käsitleb kõiki transpordiliike ehk raudteed, lennundust, maanteevedusid ja veetransporti. Mitmeliigilise broneerimise määruse eesmärk on kõrvaldada läbipaistmatus, ebaõiglased tingimused ja ebavõrdsed võimalused reisijateveo digipiletite turul. Ettepanekuga soovitakse reguleerida mitmeliigilisi digitaalsete liikuvusteenuseid. Hetkel ei ole määruse kontekstis Eestis selliseid teenusepakkujaid, kellele see võiks rakenduda. Eesti puhul on ainult üks ettevõtte (Estravel Grupp AS), kellele võivad teatud nõuded rakenduda. Nende puhul tuleks aga täiendavalt analüüsida ka majandusnäitajaid, et kas neile laieneksid määrusest tulenevad kohustused, et nad peaksid lepinguid sõlmides arvesse võtma määrusest tulenevaid punkte ja jagama teatud andmeid riigiga. Lisaks tekivad määrusega kohustused riigile, kes peab määrama nõuete täitmise kontrollimiseks täitevasutuse. Seega riigile tekib juurde halduskoormus, olenemata sellest, kas siin on mõni teenusepakkuja või mitte. Kuna määrus on põhjenduspunktides oluliselt ambitsioonikam kui oma sisus, siis Eesti jaoks tähendab see täiendavat halduskoormust, saamata suurt kasu ja ka ettevõtteid ei saa sellest Eesti turul märkimisväärset võitu. Selleks, et suudetaks edendada mitmeliigilisi reisivõimalusi ja piletimüüke, peaks ettevõtete jaoks paika panema n-ö mängureeglid, et üleeuroopaliselt lähtutakse ühtsetest alustest. Hetkel võib erinevatel riikidel olla erinev lähenemine. Seega ettevõtte, kes soovib tulla pileteid laialdasemalt müüma, peab ennast kohandama iga riigi jaoks erinevalt. Eesti eesmärk on, et seda ei muudetaks ettevõtetele kohustuslikuks, vaid seatakse n-ö mängureeglid, et kui ettevõtteid hakkavad oma piletimüüki arendama, siis nad saaksid ühtseid piletimüügi mängureeglid arvesse võtta, et piletitooteid oleks võimalik Euroopa Liidu üleselt võimalikult lihtsasti müüa ja turule sisenemise tõrge oleks võimalikult madal. Täpsemalt on võimalik Eesti seisukohtadega tutvuda [siin](#).

Urve Tiidus palus näidet, millised võiksid Euroopa turul n-ö mängureeglid olla.

Enriko Laanemäe lausus, et kasutada võiks ühtset standardit ehk et kui räägitakse piletitootest, siis see on liikmesriikides ühtemoodi defineeritud. Seega teenusepakkuja ei peaks kohandama oma süsteeme erinevalt vastavalt erinevatele turgudele.

Urve Tiidus ütles, et pileti peal on teatud informatsioon, nt sihtkoht, hind jne ja uuris, kas see informatsioon peab olema edaspidi ühtlaselt kajastatud.

Enriko Laanemäe vastas, et pilet peab olema masinloetaval kujul ühtselt defineeritud. Vastasel juhul on informatsioon segamini ja see muudabki ettevõtete jaoks turule sisenemise keeruliseks.

Mario Kadastik uuris, kas see tähendab, et kogu informatsiooni, mis on lennukipiletil, peab nüüd ka rongipileti müüja oma piletitele hakkama lisama ning mida standardiseerimise all antud juhul mõeldakse.

Enriko Laanemäe ütles, et üldjuhul nii lennundus kui ka raudtee kasutavad mõlemad oma standardit. Samu andmevälju, mida kasutatakse lennunduses, ei pea kasutama raudteel. Variant oleks saada paika ka üks standard, kuid see tundub mõnevõrra ebareaalne. Pigem kasutatakse transpordiliikide puhul erinevaid standardeid, kuid mingil hetkel on võimalik neid

kokku panema hakata. See on ambitsioon, mida soovitakse saavutada ja millel on ka Eesti teenusepakkujate huvi olemas. See võimaldaks neil minna ka teistele turgudele lihtsamini oma teenuseid pakkuma.

Marek Reinaas lausus, et ka Eestis on erinevaid pileteid ja uuris, kes siin oma pileteid muutma peavad.

Enriko Laanemäe vastas, et teema on hetkel suuresti seotud ühistranspordikeskustega, kellele pakub piletimüügi süsteeme Ridango AS. Seega ka Ridango AS-ile oleksid ühtlaselt mängureeglid kehtestatud, mida saaks aluseks võtta. Vastasel juhul on nii, et Eestis võidakse kehtestada üks standard, kuid see ei pruugi olla sama, mis on nt Lätis ja Leedus ning siis tekivadki murekohad. Kõneleja lisas, et ühe Eesti seisukohaga soovitakse ka seda, et kui riigis ei ole teenusepakkujaid, siis ei peaks tekitama riigile halduskoormust juurde. Vastasel juhul tehakse kõik muudatused ja tekitatakse valmisolek, mis tähendab riigile kulu, kuid riigis ei ole kedagi, kellele peaks antud teema osas turul järelevalvet tegema. Seega Eesti soovib selles osas erandit.

Otsustati:

1.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti (konsensus: Mario Kadastik, Rene Kokk, Tõnis Mölder, Reili Rand, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).

2. Euroopa Liidu asjade komisjonile arvamuse andmine: Reisijate paketi määruste eelnõud - COM(2026) 232, COM(2026) 233

Jaak Simon sõnas, et reisijate paketi määruste eelnõude esimese ettepanekuga soovitakse kehtestada uus määrus, mis paneb kohustused raudtee reisijateveo korraldajatele ja rongipileti müüjatele. Üldiselt on Euroopa reisijate liikumise kontekstis tegemist mõistliku ettepanekuga, kuid vaadates Eesti turgu, siis murekohad, mille Euroopa Komisjon välja toob, on suurte turgude probleemid. Eestis on raudteepiletite turg väike. Piletitulu on aastas keskmiselt 20–25 mln eurot ja hetkel ostab Elron piletimüügiteenust riigihankega. See annab hea võimaluse ka väiksematele ja kohalikele ettevõtjatele kandideerida või oma teenust pakkuda. Kui turg tehakse vabaks, siis oht on selles, et õiguslikult on kõigile vaba ligipääs, aga kuna turg ja tulupotentsiaal on väikesed, siis jaguneb tulubaas üha rohkemate turuosaliste vahel. Kui hetkel arvestada, et Elroni aastane piletimüügisüsteemi ülalpidamise kulu on nt 250 000 eurot ja sellest toimub kogu aasta piletimüügisüsteemi ülalpidamine ja hooldamine ning sellele summale tuleb nt viis täiendavat kandideerijat, siis ei ole selle rahasummaga võimalik midagi üleval pidada. Oht on, et tuleb suur Euroopa pakkuja ja tänu sellele on oluliselt kõrgemad finantsbarjäärid kui varasemalt. Sisuliselt on endiselt üks pakkuja, aga turule sisenemine on keerulisem. Sellest motiveerituna soovitakse erandit Eesti riigisisises rongitranspordis, et riigisisestele piletimüügiteenustele ei kohalduks määruses sätestatud piiriüleste teenuste nõuded. Kui on rahvusvahelised ühendused, siis loomulikult oleks mõistlik seda rakendada, aga siseriiklikult näeb Eesti selles osas pigem ohte kui võimalusi. Kui erandit ei kohaldata, siis on oluline, et kõik piletimüügi rakendused põhinevad ühel standardil. Ühtlasi on Eesti jaoks küsitav sobivus praeguse riigi õiguskorraga. Määrus tekitab kohustuse sõlmida veoettevõtjal ja piletimüügiteenuse pakkujal leping. Eesti õigusruum näeb seda rohkem vabatahtlikuna ja sund lepingut sõlmida on pigem erandlik ning peab olema väga hästi põhjendatud. Määruse kontekstis ei ole see üheselt põhjendatud ja poolte vastutus jääb

üldsõnaliseks. Samuti on küsimus järelevalves. Järelevalve potentsiaalne maht on väga väike. Täiendavate pädevuste loomine on suhteliselt väikeste kuludega, aga küsimus on, kas see on mõistlik. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul ei ole täiesti selge, kas määruks näha ette, et järelevalveorgan võtab oma otsustes teatud määral üle kohtu rolli. Eestis on tsiviilvaidlusteks ette nähtud kohtumenetlus ja järelevalveorgani otsus ei asenda seda protseduuri. Teine ettepanek muudab olemasolevat reisijate õiguse määrust ja toob sisse uued teenused. Kõne all on sellised rongireisid, kus müüakse pileteid reisidele, mida teenindavad mitu erinevat vedajat. Rääkides Eesti kontekstist, siis selleks on Tallinn–Riia–Vilnius liin, mida Valgani teenindab Elron ja peale seda Leedu LTG Link. Samas nt Tartu–Riia liin siia ei kvalifitseeru, sest see on täielikult Elroni teenindatud. Ühtlasi lisandub määruks öörongiteenus, mida Eestis hetkel ei ole. Enne Rail Balticu valmimist ei ole teada, kas selleks on ka potentsiaali. Seega selle mõju on hetkel Eesti jaoks minimaalne. Ühtlasi on eelnõus ette nähtud teatud sanktsioonid piletimüüjale, juhul, kui ühendusajad ei klapi. Nt müüakse pileti sellistele reisidele, kus inimene peab ümber istuma, aga jääb rongist maha, sest esimene rong hilineb, ja ei ole jäetud piisavalt puhvrit, et hilinemise korral saaks ta järgmisele rongile. Vastutuse määra ei ole antud juhul justkui hüvitis, vaid pigem karistusfunktsioon, mis läheb ülejäänud määruks mõttest veidi mööda. Algatuse üldist eesmärki arvestades peaks selle sätte mõte olema reisija kompensatsioon, mitte otseselt piletimüüja karistamine. Eestil on ka üks üldine mure. Hetkel on reisijate paketi sisuliselt kolm määrust, mis kõik räägivad teatud osas raudteepiletite müümisest, sätestavad osapoolte vastutuse, võimalikud sanktsioonid jms. Üldiselt võiks põhimõtte olla, et õiguskord on kõigile väga selge ja arusaadav. Kui vastutus ja kohustused on erinevates määruks, siis see muudab õigusaktidest arusaamise keeruliseks. Vastutus ja kohustused peaksid kattuma ja olema kõigile ühtemoodi arusaadavad. Seega erinevaid määrusi võib olla antud juhul liiga palju. Täpsemalt on võimalik Eesti seisukohtadega tutvuda [siin](#).

Urve Tiidus uuris, kui tõenäoline on Eestil soovitud erandit saada ja kas on teisi liikmesriike, kes soovivad samuti erandit.

Jaak Simon vastas, et on ka teisi riike, kes erandit soovivad. Hetkel ei saa prognoosida, kui edukas see saab olema ja kas erandeid kaalutakse või mitte. Kui Eestil on võimalik tagasisidet anda, siis alati rõhutatakse, et tuleb vaadata väikeste turgude erisusi.

Urve Tiidus uuris, millisest riigist sai alguse soov teemaga tegeleda.

Jaak Simon vastas, et Euroopa Komisjon on uurinud, millised on teemaga seotud probleemid. Peamiselt on tegemist suurte turgude muredega. Suurtes riikides on reeglina piletimüüjad, kes turgu valitsevad, seotud ka reisiveo ettevõttega. Eestis selliseid probleeme ei ole, aga laiemas Euroopa kontekstis on murekoht selgelt olemas.

Otsustati:

2.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti (konsensus: Mario Kadastik, Rene Kokk, Tõnis Mölder, Reili Rand, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).

3. Vabariigi Valitsuse algatatud elektrituruseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (892 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Marek Reinaas sõnas sissejuhatuseks, et 892 SE esimene lugemine toimus 9. juunil 2026. aastal. Muudatusettepanekute (ME) esitamise tähtajaks esitas Isamaa fraktsioon ühe muudatusettepaneku. Huvigrupid tegid eelnõu kohta samuti erinevaid märkuseid ja ettepanekuid, kuid neist paljud ei puuduta kõnealust eelnõu. Kliimaministeerium esitas samuti eelnõule ettepanekuid. Käesoleval istungil tutvustab Kliimaministeerium oma seisukohti eelnõule esitatud ettepanekute osas. Ühtlasi tutvustab Kliimaministeerium enda ettepanekuid. Käesoleval istungil muudatusettepanekuid ei hääletata. 15. oktoobril 2026. aastal toimub töörühma koosolek eelnõu aruteluks huvigruppidega ning 20. oktoobri 2026. aasta komisjoni istungil võiks ME-sid käsitleda ja hääletada.

Mario Kadastik lisas, et kuna eelnõusse lisandub tõenäoliselt suurel hulgal ME-sid, siis soov oleks eelnõu teine lugemine katkestada. Tänu sellele on eelnõu osas võimalik veel täiendavat tagasisidet saada.

Järgnevalt andsid Kliimaministeeriumi energeetikaosakonna energiaturgude valdkonnajuht **Karin Maria Lehtmits** ning energiaturgude eksperdid **Marie Ursula Vaks** ja **Roger Pilvik** ülevaate Kliimaministeeriumi seisukohtadest eelnõule esitatud arvamuste ja ettepanekute osas (lisa 1).

Karin Maria Lehtmits lausus seoses AS Alexela ettepanekuga riskimaandusstrateegiate osas, et riskimaanduse strateegiate hindamise kohustus tuleb Euroopa Liidu direktiivist ja see tuleb Eestil siseriiklikku õigusesse üle võtta. FTR-ide (*financial transmission right*) vähendamise mure on mõistetav, kuid vähendamise puhul toimub regulaatori hindamisprotsess, kus Konkurentsiamet vaatab, kas Eesti turu vajadusi arvestades jääb turule piisavalt riskimaandusstrateegiaid ja FTR-ide mahtu. Lisaks FTR-idele on turuosalistel võimalik kasutada ka teisi riskimaandusstrateegiaid. Nt on olemas PPA-d (*power purchase agreement*), mida on võimalik kohapealsete tootjatega sõlmida. Riskimaandusstrateegiaid on võimalik kasutada ka siis, kui FTR-e vähendatakse. Riskimaandusstrateegiate kasutamist on vaja hinnata selleks, et tekiks kindlus, et kui tarbijale pakutakse fikseeritud pakette, siis fikseeritud pakettide hinnarisk on müüjal maandatud. See tähendab, et kui turul tekib kriisiolukord, siis müüja suudab endiselt lepingut pakkuda. Kui müüja ei ole piisavalt riskimaandusstrateegiaid kasutanud ja Konkurentsiamet seda ka hindab, siis sanktsioone sellest ei tule, kuid see pannakse Konkurentsiameti aastaaruandesse kirja. Tänu sellele klient teab, et ta sõlmib selliseid lepinguid omal riskil.

Mario Kadastik sõnas, et AS Alexela on mures, et kui FTR-ide mahtu vähendatakse, siis kas see võtab neilt stabiilsust ära. Tegelikult peaks aga olema mõju Eesti turule võrdlemisi väike, kuna peamiselt vähenevad Läti ja Leedu suunalised FTR-id. Samuti saab Konkurentsiamet alati otsustada, et FTR-e on liiga vähe ja paluda neid Eleringil rohkem pakkuda.

Karin Maria Lehtmits kommenteeris Electric Terminal OÜ ettepanekut, mis on seotud agregeerimisteenuse mõjuga bilansihalduritele. Antud juhul on küsimus n-ö mõõtemetoodikas ja seda nimetatakse *baseline* metoodikaks. Turuosaline väidab, et Elering ei suuda piisavalt mõõta, kas tarbimise juhtimine toimus või mitte. Elektriturseaduses on loodud kõik eeldused, et süsteemihaldur saaks teha korraliku metoodika. Tegemist on süsteemihalduri metoodika küsimusega ja hetkel nad on seda metoodikat täpsustamas ning täiendamas. Antud

mure ei ole kõnealuse eelnõu osa. Baltic Energy Partners OÜ ettepanekus on küsimus selles, et kui FTR-e piiratakse selle klausliga, et on olnud vääramatut jõud, siis kes peaks hindama, kas tegemist oli vääramatut jõuga või mitte. Turuosalise ettepanek on anda hindamine Konkurentsiametile. Hetkel on tegemist ainult süsteemihalduri enda hinnanguga, mille vastu saab minna ka kohtusse. Printsiiibis Kliimaministeerium nõustub, et selliseid hinnanguid võiks anda regulaator. Küll aga ei ole seda lisatud Kliimaministeeriumi ettepanekutesse, kuna hinnang tuleb anda regulaatorite poolt ühiselt ehk nt Soome ja Eesti piiri osas nii Soome kui ka Eesti regulaatori poolt. Soomes ei ole kohustust samuti regulaatorile pandud. Konkurentsiametil oleks väga keeruline hakata hinnangut ühepoolset andma. Isamaa fraktsiooni ettepanek on tehtud reservvõimsuse mehhanismi osas ehk et selle kulud peaksid kandma taastuenergia tootjad, mitte tarbijad. Reservvõimsuse mehhanism on strateegiline reserv, mille osas on riigiabiluba saadud, aga seda mehhanismi ei ole rakendatud. Riigiabiluba näeb ette, et kuna mehhanismi rakendatakse tarbimise katmiseks ja varustuskindluse normi täitmiseks, kannab mehhanismi kulud tarbijad. See tuleb riigiabiloast ja selle puhul ei ole võimalik teistsugust lähenemist teostada. Evecon OÜ ettepanekud on seotud riist- ja tarkvara küsimusega. Riist- ja tarkvara teema otsustati kõnealusse eelnõusse mitte lisada, kuna määrust tuleb turuosalistega põhjalikumalt arutada. KC Energy OÜ-l oli mure, et eelnõuga tuuakse sisse täpsustavad punktid, millal on Eleringil põhjendatud anda alakasutustasu edasilükkamist tootmisvõimsuste puhul, mis on liitumislepingutes. Turuosaline soovis, et seal oleks juures ka punkt kohalike omavalitsuste liiga pikkade menetluste osas. See tähendab, et kui on näha, et toimub venitamine või vastutöötamine, oleks Eleringil põhjendatud anda pikendust. Kliimaministeerium seda toetab ja see on ka ministeeriumi ettepanekutesse sisse toodud. Rääkides turuosalise ettepanekust seoses aktsiisivabastuse rakendamisega salvestusele, siis selles osas ei ole Kliimaministeeriumil Rahandusministeeriumi nõusolekut ja seetõttu ei ole seda võimalik kõnealusse eelnõusse lisada. Mittetulundusühing Eesti Taastuenergia Koda (Eesti Taastuenergia Koda) soovis, et neid kaasataks elutähtsa teenuse osutaja nõuete arutamisse. Seda määrust on plaanis lähiajal muuta ja turuosalisi kindlasti kaasatakse. Lisaks tekkis neil küsimus seoses kontserni teemaga. Nimelt alandatakse eelnõus elutähtsa teenuse osutaja piiri 90 MW-ile ja laiendatakse kontserniüleseks. Mõte on, et saaks paremini arvesse võtta küberriske. Rääkides alakasutustasu 3-aastase ajapikenduse arvestuse alguse täpsustamisest, siis turuosalisel oli probleem seoses viivitustega ja Kliimaministeerium täpsustas, et viivituse võrra antakse lisaaega, kuid maksimaalselt 3 aastat. Nt kui kohtuvaidlus on kestnud 4 aastat ja lõppeb ära, siis tootja taotluse rahuldamisel lükkab võrguettevõtja tasu rakendamist edasi veel maksimaalselt 3 aastat. Rääkides REMIT-määrusest, siis tegemist on otsekohalduva määrusega, mis reguleerib turu manipulatsiooni, mille osas Konkurentsiamet järelevalvet teeb. Manipulatsioon on tavaliselt väga keeruline avastada ja kui need avastatakse, siis võib seal juba olla viivitus, samuti on menetlemine ise väga pikaajaline ja mahukas. Turuosalise ettepanek oli piirata seda 3 aastaga ja et see seejärel aeguks. Konkurentsiametil on olnud juhtumeid, kus on aegumine toimunud ja ei ole olnud võimalik rikkumisi menetleda. Seega Kliimaministeerium ei toeta 3 aasta piirangut. Rääkides aktiveeritud tasakaalustamisvõimsuse tasust pakkumuste vabastamisest, siis tasakaalustamisvõimsuse tasu maksavad nii tootjad kui ka tarbijad. Turuosalisel oli ettepanek vabastada tasust tootmised, kes ise sinna turule pakuvad. Seal on teatud loogika just nende võimsuspakkumiste osas, mis on turul edukaks osutunud. Küll aga on ka väga palju agregaatoreid, kes turule pakuvad ja need pakkumised ei ole niivõrd ühe tootmisüksusega seotud, kuivõrd seal on väikestest osadest kokku pandud pakkumised. Keeruline on öelda, mis

oli mõõtepunkt ja kui palju ta pakkus edukaks osutunud pakkumisest. Eleringil ei ole võimalik neid hetkel sellisel kujul eristada ja see ei ole tehniliselt teostatav. Küsimust arutatakse edasi ja kui leitakse lahendus, saab teemat kajastada mõnes järgnevas eelnõus.

Mario Kadastik lausus seoses viimase teemaga, et seal on küsimus selles, mis informatsiooni lõpuks usaldatakse. Teoorias peavad agregatorid esitama andmed kõigi käsu täitmises osalenud EIC-koodide kohta, kuid praktikas on keeruline tuvastada iga osalise täpset panust. Ainus meetod oleks usaldada agregatori informatsiooni, kuid see läheb võrgu mõõtmise eeskirjade alla ja ükski nendest seadmetest ei ole võrgueeskirjas mõõteseadmena registreeritud.

Karin Maria Lehtmets lausus, et jätkates Eesti Taastuvenergia Koja ettepanekuga seoses salvestusseadmete topeltmaksustamise erandi laiendamisega otseliinidele, siis seda ettepanekut Kliimaministeerium ei toeta.

Mario Kadastik palus täpsustada, kas salvestusseadmelt, mis on otseliini küljes, ei maksta võrgutasu.

Karin Maria Lehtmets lausus, et see vastab tõele, kuid makstakse taastuvenergia tasu. Küll aga ei panusta sellised seadmed võrgu üleüldisesse heaolusse. Saldeerimine on tehtud selleks, et salvestid panustavad oma paindlikkusega võrgu ja süsteemi heaolusse. Kui nad on otseliini küljes, siis nad ei panusta ja seetõttu ei ole neile erisuse loomine põhjendatud.

Marie Ursula Vaks lausus seoses Eesti Taastuvenergia Koja ettepanekuga toetust mittesaanud taastuvenergia tootmiseseadmete toodetud elektri taastuvenergia tasust vabastamisega, et taastuvenergia tasu on tarbimiselt kogutud tasu ja seda ettepanekut Kliimaministeerium ei toeta. Rääkides võimaluse andmisest tagasiside esitamiseks Kliimaministeeriumis ettevalmistamisel olevatele muudatustele, siis see võimalus on Kliimaministeeriumi poolt antud ja ettepanekuid on tutvustatud.

Karin Maria Lehtmets liikus järgnevalt Elektrilevi OÜ (Elektrilevi) ettepanekute juurde. Nad soovisid võrgutariifi metoodikas teatud muudatusi, kuid see vajab Konkurentsiametiga laiemat arutelu. Lisaks on hetkel Euroopa Komisjonil tulemas otsekohalduv määrus võrgutasude teemal. Sealt võib samuti teatud muudatusi tulla. Seega hetkel võrgutasude teemat kõnealusesse eelnõusse sisse võtta ei tahaks. Lisaks on Kliimaministeerium tellinud Elektrilevi investeeringute ja selle rahastuse osas analüüsi, mille tulemusi nad veel samuti koos Elektrilevi ja Konkurentsiametiga arutama hakkavad. Tegemist on laiema teemaga. AS-i Elenger Grupp üks ettepanek on seotud FTR-idega ehk nad ei poolda riskimaandusinstrumentide sissetoomist. Teema aga tuleb direktiivist. Ühtlasi ei tekita Konkurentsiameti analüüs neile sanktsioone, vaid lihtsalt vaadatakse üle, kas ettevõtte kasutab riskimaandusinstrumente ja kui ei kasutata piisavalt, siis see tuuakse aruandes välja, et anda tarbijatele suuremat kindlust nende osas, kellega nad fikseeritud lepinguid sõlmivad. Ühtlasi ei pooldata, et elutähtsa teenuse osutaja piir tuuakse 90 MW-le. Nad ei toeta ka seda, et kontsern saab valida endale ühe elutähtsa teenuse osutaja. Küll aga on selle mõte, et kontserni sees on sageli riskide maandus pandud ühe ettevõtte alla, kuid hindamine on kontserniülene. Kui iga üksus hakkaks riskihindamist esitama, siis tegemist oleks liiga suure

halduskoormusega. Lisaks tuleb igal juhul riske kontserni üleselt arvestada. 90 MW-i piir tuleb sellest, et enne sünkroniseerimist tehti Baltikumi kohta uued dünaamika arvutused. Olles uude sünkroonlasse ühendatud, on teised piirid, kui varasemalt. Kliimaministeeriumil on toimunud turuosalistega ka kohtumine, kus Elering 90 MW-iga seotud arvutust väga põhjalikult selgitas.

Marie Ursula Vaks ütles, et lisaks soovib AS Elenger Grupp, et ei võetaks kasutusele mõistet „paindlik ühendumine“, vaid et see oleks „paindlik liitumine“. Kliimaministeerium seda ei toeta, kuna mõisted „paindlik ühendumine“ ja „paindlik liitumine“ ei ole sünonüümid. Ühendumine on ajutine ja tähtajaline, kuid liitumine on püsiv ja tähtajatu. Mõlemat tegelikult juba pakutakse ehk paindlikku ühendumist pakub jaotusvõrgu ettevõtja ja põhivõrguettevõtjal on paindlik liitumine.

Karin Maria Lehtmets lausus, et Olerex Energia AS-il on murekoht energia jagamise teemal, kuid see on teise eelnõu osa ja kõnealune eelnõu teemat ei käsitle.

Roger Pilvik sõnas seoses AS Alexela välja toodud bilansihaldurite garantii teemaga, et kõnealuse eelnõu raames tehakse ettepanek kustutada elektrituruseadusest bilansihalduri muutgarantii sätted ja reguleerida neid edaspidi elektrituru toimimise võrgueeskirjas. Bilansihalduri garantiid tõusevad ehk püsigarantii tõuseb 31 000 euro pealt 100 000 euro peale ja lisaks hakatakse rakendama ka muutgarantii, mis sõltub tema bilansi mahust. Põhjuseks on, et elektrikaubanduse mahud on kasvanud ja igal aastal tuleb juurde bilansihaldureid, kes tegelevad erinevate tegevustega, nt nii elektrimüügi kui ka agregeerimisega. Seega riskid on Eleringi jaoks kasvanud, sest kui keegi neist peaks pankrotti minema, jäävad kulud teiste tarbijate kanda.

Karin Maria Lehtmets lisas, et viimati muudeti bilansihalduri garantiisid 20 aastat tagasi, mis on ka põhjus teema ülevaatamiseks.

Roger Pilvik lausus seoses AS Alexela märkusega tarbimise juhtimise kulude panemisest bilansihaldurile, et teema on täpsemalt reguleeritud elektrituru toimimise võrgueeskirjas. Küll aga on seadusesse vaja volitusnormi, mis lubaks tasude panemise kas tarbijatele või agregatoritele, sõltuvalt sellest, kes kulu parasjagu tekitab.

Karin Maria Lehtmets lisas, et mõte on see, et tarbimise juhtimine saaks tulla päev ette turule, kus ta toob turuhinda kõigile alla. Kui ta toob turuhinda alla rohkem, kui ta on tekitanud ise kulusid bilansihaldurile, siis maksavad kõik bilansihaldurid kulu kinni sellele, kellele kulu tekitati. Kui ta toob vähem üleüldist kasu, kui ta kulusid tekitas, siis ta maksab selle ise kinni. See lähenemine tuleb Eleringi metoodikasse. Kõneleja ütles, et tegemist on võrgueeskirja küsimusega, et tarbimise juhtimine saaks tulla päev ette turule. Selleks, et saaks võrgueeskirjas paika panna, kuidas metoodika teha, on vaja seadusesse vastavat volitusnormi.

Mario Kadastik uuris, et kui agregator pakub nt kütte- ja ventilatsioonisüsteemide osas teenust, siis peab Elering lahendama ka oma prognoositava *baseline*-i küsimuse, sest kehtiva *baseline*-i metoodikaga see ei tööta. Seega, kui pakutakse tarbimise juhtimist ja lubadus on, et nt nendel ajavahemikel kütet või ventilatsiooni ei kasutata, siis selle tulemusel tarbimine

väheneb ja hind võiks paraneda. Kõneleja üritas mõista, kust tekib komponent, mille tõttu peab tarbija tekkivast eabilansist selle lõpuks ise kinni maksma.

Karin Maria Lehtmets ütles, et luuakse n-ö referentshind. Kui pakkuda tarbimise juhtimist alla referentshinna, siis tegelikult see ei too enam hinda alla.

Roger Pilvik sõnas, et referentshind on justkui järgmise päeva hinnaennustus. Kui tehakse pakkumine mitte tarbida ja selle hind on üle referentshinna, siis sealt ei pruugi ühiskonnale kasu sündida.

Mario Kadastik ütles, et sellisel juhul tarbitakse lihtsalt tavapärasel viisil edasi. See on umbes sama olukord nagu tootmise puhul, kus turule ei pääseta, kuna tootmine on liiga kallis, ning seetõttu lihtsalt ei toodeta. Tarbimise piiramise puhul samuti lihtsalt ei piirata, vaid tarbitakse edasi. Kõneleja uuris, kas mõte on selles, et kui tarbimist siiski piiratakse, siis rikutakse bilanssi ning selle tulemusena peaks selle kulu kinni maksma.

Roger Pilvik lausus, et üks teema on see, et bilanss läheb paigast ära. Teine teema on see, et kui pakkumine on piisavalt kõrge ja neid pakkumisi on palju kokku agregeeritud, siis see mõjutab järgmise päeva elektrihipa. Sellisel juhul võidab ühiskond lihtsalt sellest, et järgmise päeva elektrihipa on madalam.

Mario Kadastik sõnas, et mõistab seda ning nõudluse ja pakkumise kõverat on võimalik viia kokku emba-kumba kõverat mõjutades ehk pannakse kas tootmist juurde või võetakse tarbimist maha. Kõneleja lausus, et üritab aru saada komponendist, et kui see on alla referentshinna, siis peab tarbimise juhtija selle kinni maksma.

Karin Maria Lehtmets lausus, et soovitakse mõõta, kas turuhinda toodi alla või mitte ning selle jaoks luuakse referentshind.

Mario Kadastik ütles, et selle puhul tehakse kõver koos tarbimise juhtimisega ja ilma tarbimise juhtimiseta ning delta näitab saavutatud väärtust.

Roger Pilvik lausus, et sellest tekib igal juhul bilansihaldurile kahju.

Mario Kadastik ei mõistnud, miks see nii on, kuna päev ette turul läheb bilanss lukku alles peale seda, kui päev ette pakkumised ära ratifitseeritakse.

Karin Maria Lehtmets ütles, et bilansihaldur on selle tarbija jaoks turult ostnud ja nüüd võetakse see tarnena tema portfelist ära.

Mario Kadastik uuris, kuidas bilansihaldur on selle ostnud, kui päev ette turg ei ole veel lukku pandud.

Karin Maria Lehtmets lausus, et kui bilansihaldur seda ei ostaks, siis ei saaks midagi ka alandada.

Mario Kadastik sõnas, et bilansihaldur jätab selle tulemusel ostmata, mis on sama efekt, et tootmisvõimsust ei ole nii palju turule vaja.

Karin Maria Leht mets lausus, et seda on hea graafiliselt selgitada.

Mario Kadastik ütles, et kui bilansihalduril on tootmis- ja tarbimisportfell, siis kui ta tarbimisportfelliga võtab teatud tarbimise osa välja, siis selle võrra peab ta ostma vähem tootmisportfelli ja see tähendab, et selle tulemusena saab varem tootmisportfelli kokku.

Karin Maria Leht mets sõnas, et see loogika on siis, kui agregeerimine toimub portfelli sees. Hetkel on kõne all aga portfelliülelised agregaatorid, kes on teise bilansihalduri portfellis ja see läheb kahe bilansihalduri tarnena. Ühele bilansihaldurile, kes ei ole süüdi, et tema portfelliga agregeeriti, tuleb see kompenseerida. Kompenseerimise mehhanism luuakse, kuid nüüd on küsimus, kuidas see hüvitatakse ja kes selle kinni maksab. Kui on tõestatud, et seal on ühiskondlik kasu, mida tõestatakse Eleringi referentshinna metoodikaga, et kõigile tarbijatele toodi elektri hinda alla, siis kõik bilansihaldurid läbi oma tarbijate maksavad selle kinni, sest nad tegelikult said selle võrra veel madalamat hinda. Seega endiselt tarbijad jäävad võitu. Kui hinda ei toodud piisavalt alla ja agregaator tegelikult ei oleks pidanud sel hetkel üldse agregeerimist tegema, siis nad ise kompenseerivad kulubilansi.

Mario Kadastik lausus, et tegelikult on mõte siis selles, et kui päevasisese stabiliseerimise või sagedusturu tõttu agregeeritakse ka tarbimist, siis selle võrra on vaja võib olla päev ette turu bilansihalduritele seda kompenseerida.

Marek Reinaas sõnas, et selle teema aruteluga jätkatakse vastava ettepaneku tutvustamise juures.

Karin Maria Leht mets jätkas AS Alexela ettepanekutele tagasiside andmisega. Turuosaline tõi välja, et sunniraha ülemmäär on ebaselge. Minimaalse maksimummäära osas lisas Kliimaministeerium sõna „kuni“. Samuti oli AS Alexela ettepanekutes toodud välja teemasid, mis ei ole kõnealuse eelnõuga seotud. Rääkides KC Energy OÜ seisukohast, siis Kliimaministeerium ei esitanud kõnealusele eelnõule riist- ja tarkvara julgeolekunõudeid puudutavaid sätteid, need plaanitakse lisada järgmisesse teemakohasesse eelnõusse.

Urve Tiidus uuris, et kui riist- ja tarkvara julgeolekunõudeid puudutavad sätteid lisatakse järgmisesse eelnõusse, siis kas maailmas tajutavat olukorda ja riske arvestades on see ajaliselt sobiv.

Karin Maria Leht mets ütles, et nende sätete puhul oleks igal juhul lisatud üsna pikk rakendumisaeg ehk 2028. aasta algus. Tõenäoliselt tuleb seda veidi edasi lükata, kuna rakendumisaega tuleks jätta vähemalt pool aastat. Seega järgnev sõltub sellest, millal järgmine eelnõu jõustub. Kui see jõustub nt 2027. aasta lõpus, siis see lükkab rakendumisaega pool aastat edasi. Hetkel aga ei olnud võimalik neid sätteid lisada, kuna teema tuleb turuosalistega täpsemalt läbi arutada, sest seal on väga palju tehnilisi nüansse.

Järgnevalt tutvustasid Kliimaministeeriumi ametnikud Kliimaministeeriumi esitatud

ettepanekuid (lisa 2).

Mario Kadastik lausus seoses Kliimaministeeriumi 2. ettepanekuga, et tema peamine mure on, et ei tekiks olukorda, kus agregaatid teevad heauskselt pakkumisi, mis peaks turuhinda alla tooma, ja kui see turule saab, peab tarbija, keda juhiti, lõpuks selle eest peale maksma. Praegu kasutusel oleva *baseline*-i mudeli puhul võib tarbija jääda kandma väga suuri kulusid.

Roger Pilvik sõnas, et Elering on hetkel lahendamas ka praeguse *baseline*-iga seotud probleemi. Lisaks, kõnealune säte on niivõrd üldine ja ei reguleeri teemat väga täpselt, vaid pigem volitab Eleringi referentshinna arvutamise metoodikat välja töötama, kus tuleb teema reguleerida. Põhimõte on üldiselt, et kui agregaat reguleerib teatud tarbijat ja kui sellest päev ette turule mingisugust kasu ei ole, siis ta ei saa kompenseeritud ja peab ise selle kinni maksma. Kui sellest on aga kasu, siis maksvad teistele bilansihalduritele tekitatud kahju kinni need tarbijad, kes tegelikult kokkuvõttes võidavad elektrituru hinna langusest.

Mario Kadastik tundis huvi, mis on antud juhul erinevus sagedusreservide turuga.

Karin Maria Lehtmets lausus, et sagedusreservide turul arvutatakse samuti hinnavahe ehk sagedusreservi hind ja päev ette turuhind. Nüüd aga teist hinda ei ole ehk on ainult päev ette turuhind. Kuidagi tuleb luua teine hind, millega arvutada, kas see oli kasulik või mitte. Selle jaoks ongi referentshind.

Mario Kadastik uuris, miks teeb arvutust Elering ja kas nad on selleks võimelised, arvestades, et klassikaliselt peaks sellega tegelema Nord Pool.

Karin Maria Lehtmets ütles, et Nord Pool ei olnud sellega nõus ega võtnud seda aruteluks.

Mario Kadastik uuris, kas ükski teine riik ei tee tarbimise juhtimist päev ette turule.

Roger Pilvik vastas, et ainult Prantsusmaa ja Belgia teevad seda, kuid Eesti lahendus on kõige innovatiivsem.

Karin Maria Lehtmets lausus, et Kliimaministeerium uuris, kuidas teised riigid arvutavad referentshinda. Lähenemine, mis Eestile leiti, tundus ka turuosalistele parem kui nt Prantsusmaa või Belgia lähenemine.

Mario Kadastik uuris, kas referentshinna arvutamisel on olemas ka esmane mustand.

Karin Maria Lehtmets vastas jaatavalt ja sõnas, et saab täpse informatsiooni hiljem edastada.

Mario Kadastik lausus seoses Kliimaministeeriumi 4. ettepanekuga, et on olnud kaasus, kus ettevõtte pani oma seadmed tööle ja nad said hakata võrku müüma, kuid teatud testid veel taustal toimusid, protsess venis 3-4 kuud ning kohalik omavalitsus ei saanud talumistasu, sest seade ei olnud ametlikult vastu võetud. Hetkel tehakse leevendus, et ettevõtte saab hakata

toetust saama, kuid samas kontekstis võiks ka kohalik omavalitsus hakata kohe talumistasu saama.

Karin Maria Lehtmets ütles, et teema täpsustatakse üle.

Mario Kadastik lausus seoses Kliimaministeeriumi 5. ettepaneku punktiga 25, et leevendus on hea, kuid Elering teeb hetkel sama paindlikkust sagedusreservi kontekstis ja nad ei tee selleks hanget, vaid tegemist on turuga, kuhu tehakse pakkumisi. Kõneleja uuris, kas see oleks kontseptuaalselt ka Elektrilevil variandiks.

Karin Maria Lehtmets sõnas, et nüüdsest on see võimalik. Turupõhine kord on ka turukorraldus ehk luuakse vastav turg. Varasemalt nad pidid tegema konkreetse hanke ja see ei olnud turukorraldus.

Urve Tiidus uuris, kas ei või tekkida proteste, kui reeglid ei ole väga selged.

Karin Maria Lehtmets lausus, et reeglid on endiselt olemas, kuid olukord on turukorralduslik. See tähendab, et on üks või mitu paindlikkustoodet, mille alusel hangitakse. Varasemalt oli üks kaasus, kus üritati riigihanget teha ja riigihanke tingimused olid väga paindumatud. Hange luhtus. Tegemist ei olnud turukorraldusliku lahendusega ega paindlikkuse hankimisega sellisel viisil, nagu Euroopa tasandil ette nähakse.

Mario Kadastik ütles, et see tähendab, et võrku saab lubada rohkem tootjaid, kui samasse piirkonda suudetakse tekitada ka paindlikke tarbijaid, kes selle vahepeal vastu võtavad. Selle tulemusena avaneb rohkematele inimestele võimalus endale nt päikesepaneele paigaldada.

Karin Maria Lehtmets lausus seoses Kliimaministeeriumi 5. ettepaneku punktiga 26, et Eesti oli direktiivi varasemalt veidi rangemalt üle võtnud ja direktiiv tegelikult lubab turupõhist hankimist ning ei nõua riigihanget. Hetkel kehtiv seadus võiks tulevikus seada teatud kitsendusi, mida ei soovita.

Mario Kadastik uuris seoses Kliimaministeeriumi 6. ettepanekuga, kas hetkel ei ole jaotusvõrgu puhul tootjatele püsitasu.

Karin Maria Lehtmets ütles, et jaotusvõrgu puhul hetkel püsitasu ei ole. Ühtlasi ei saa neid ka omavoliliselt ja põhjendamata kehtestada.

Marek Reinaas teavitas, et seoses kvoorumi puudumisega lõppeb komisjoni istung ja edasi toimub kuulamine.

Kliimaministeeriumi esindajad andsid seejärel ülevaate oma 8.-19. ettepanekust. Komisjoni liikmed küsisid mõningaid täiendavaid küsimusi.

4. Info ja muud küsimused

Infot ei esitatud ja muid küsimusi ei arutatud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Marek Reinaas
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Maria Haas
protokollija